

खालील (क्यू आर कोड) स्कॅन करा...

आणि अक्षराज मीडियाच्या व्हाट्सअप चॅनल ला फॉलो करा व मिळवा सर्व घडामोडींचे अपडेट्स एकाच वेळी एकाच ठिकाणी...

कृपया इथे स्कॅन करा

Plz Scan Here

राजुन्यातील गोळीबार हत्याकांडाला मोक्काचा दणका ! राजुरा पोलीस ठाणे हद्दीत पहिल्यांदाच मोक्का कारवाई

अक्षराज : वसंत वडस्कर
दि.१०, चंद्रपूर : जिल्ह्यातील राजुरा शहरात भरदिवसा गोळीबार करून करण्यात आलेल्या खळबळजनक हत्याकांडाची राजुरा पोलीसांनी गंभीर दखल घेतली असून, या प्रकरणातील सराईत गुन्हेगारांविरुद्ध महाराष्ट्र संघटित गुन्हेगारी नियंत्रण कायदा,१९९९ (मोक्का)अंतर्गत कारवाई करण्यात आली आहे. राजुरा पोलीस ठाण्याच्या हद्दीत पहिल्यांदाच मोक्का कायद्याचा वापर करण्यात आल्याने या कारवाईला विशेष महत्त्व प्राप्त झाले आहे.

दि. २४ ऑगस्ट २०२६ रोजी सायंकाळी ५.३० ते ६ वाजेदरम्यान सोमनाथपूर वार्ड, राजुरा येथील रहिवासी विनोद ऊर्फ पापा जनार्दन जाधव हे कोर्टासमोरील किरणकुमार साईला यांच्या नारळ पाण्याच्या दुकानाजवळ मित्रांसोबत बसले होते. यावेळी इंदिरानगर, राजुरा येथील आरोपी करण दुर्गराज मेकलवार आणि करण दीपक बावीस्कर हे तोंडाला दुपट्टा बांधून दुचाकीवरून तेथे आले. यातील करण दीपक बावीस्कर याने जवळील पिस्तुलातून विनोद ऊर्फ पापा जाधव यांच्यावर गोळीबार केला. या हल्ल्यात जाधव यांची हत्या झाली.

या प्रकरणी राजुरा पोलीस ठाण्यात अप.क्र.६९५/२०२६ अन्वये भारतीय न्याय संहिता (बीएनएस)कलम १०३(१),३(५)तसेच भारतीय हत्या कायद्यातील कलम ३,२५,२७ अंतर्गत गुन्हा दाखल करण्यात आला .

तपासात कट रचणाऱ्यांसह पाच जणांवर कारवाई :
गुन्हाचा तपास पोलीस निरीक्षक नितीन चिंचोळकर यांच्या नेतृत्वाखाली वेगाने करण्यात आला. तपासादरम्यान प्रत्यक्ष गोळीबार करणाऱ्या आरोपींसोबतच गुन्हाचा कट रचणे, अपप्रेरण देणे तसेच प्रत्यक्ष-अप्रत्यक्ष मदत केल्याच्या आरोपा वरून परवेज सरवर शेख, कार्तिक उमेश खामनकर आणि सौरभ ऊर्फ भुर्जी उमेश खामनकर यांना अटक करण्यात आली. आरोपींकडून पोलीसांनी तीन अग्नीशस्त्रे, तीन रिकाम्या मॅग्झिन आणि सहा जिवंत काडतुसे असा मुद्देमाल हस्तगत केला आहे .

सराईत गुन्हेगारांची संघटित गुन्हेगारी मोडण्यासाठी मोक्का : अटक करण्यात आलेले आरोपी सराईत गुन्हेगार असून, त्यांच्या विरोधात यापूर्वीही गंभीर स्वरूपाचे गुन्हे दाखल असल्याचे पोलीसांनी नमूद केले आहे. या टोळीची संघटित गुन्हेगारी मोडून काढण्यासाठी राजुरा पोलीसांनी विशेष पोलीस महानिरीक्षक, नागपूर परिक्षेत्र यांच्याकडे मोक्का कारवाईचा सविस्तर प्रस्ताव सादर केला होता. सदर प्रस्तावाला मंजुरी देत विशेष पोलीस महानिरीक्षकांनी या गुन्हात महाराष्ट्र संघटित गुन्हेगारी नियंत्रण कायदा (मोक्का), १९९९ मधील तरतुदी लागू करण्यास रीतसर परवानगी दिली आहे . राजुरा पोलीसांच्या हद्दीत पहिल्यांदाच मोक्का कायद्यांतर्गत झालेल्या या कारवाईमुळे संघटित गुन्हेगारीला आळा घालण्यासाठी पोलीसांनी कठोर भूमिका घेतल्याचे स्पष्ट झाले आहे.

ही उल्लेखनीय कारवाई पोलीस अधीक्षक आयुष नोपानी, अपर पोलीस अधीक्षक ईश्वर कातकडे आणि उपविभागीय पोलीस अधिकारी तथा सहायक पोलीस अधीक्षक कुमार सुगांत यांच्या मार्गदर्शनाखाली करण्यात आली. या कारवाईत पोलीस निरीक्षक नितीन चिंचोळकर, पोलीस उपनिरीक्षक सुरेंद्र उपरे आणि पोलीस हवालदार कैलास आलाम यांनी महत्त्वाची भूमिका बजावली.

पारशिवनी पुलावरून कन्हान नदीत उडी घेऊन तरुणाने केला आत्महत्येचा प्रयत्न

नशीब बलवत्तर म्हणून थोडक्यात वाचले प्राण

अक्षराज : दिवाकर घेर
दि.१०, नागपूर : पारशिवनी पुलावरून कन्हान नदीत उडी घेऊन एका तरुणाने आत्महत्येचा करण्याचा प्रयत्न केल्याची घटना १० सप्टेंबर गुरुवारला दुपारच्या सुमारास स्थानिक पोलीस स्टेशन हद्दीतील भानेगाव परिसरात उघडकीस आली, नशीब बलवत्तर म्हणून थोडक्यात प्राण वाचले त्यामूळे मोठा अनर्थ टळला.

आत्महत्या करण्याचा प्रयत्न करण्याच्या तरुणांचे नाव दीपक श्रावण ढोके (४०) वार्ड क्रमांक ३ भानेगाव असे असून खापरखेडा औष्णिक वीज केंद्रात कंत्राटी कामगार म्हणून कार्यरत आहे.

गुरुवारला दुपारच्या दीपक ढोके हा तरुण पारशिवनी पुलावर दुचाकीने गेला. यावेळी दुचाकी उभी करून कन्हान नदीत उडी घेतली. मात्र, नशीब बलवत्तर म्हणून एक दगड त्याच्या हाती लागला कन्हान नदीत दीपक दगडावर बसून असल्याची माहिती वाऱ्यासारखी पसरली बघ्यांची एकच गर्दी जमली घटनेची माहिती खापरखेडा पोलीसांना देण्यात आली.

दोन व्यक्तींनी पाण्यात उडी घेऊन ट्यूब व दोरीच्या सहाय्याने दीपकला सुखरूप बाहेर काढले. मात्र, दिपकच्या पाठीला जबर मार लागल्याची माहिती आहे यासंदर्भात खापरखेडा पोलीसांनी दीपकचे बयान नोंदविले असून अवैध सावकारांचे कर्ज मोठ्या प्रमाणात झाल्या मूळे दीपकने आत्महत्येचा प्रयत्न केल्याची माहिती सूत्रांनी दिली असून पुढील तपास खापरखेडा पोलीस करीत आहे.

अक्षराज : राहीम कोकर
दि.१०, जितूर : जितूर-औंढा राष्ट्रीय महामार्गावर पुंगळा येथील जिल्हा परिषद शाळेसमोर भरधाव कुझरच्या धडकेत अवघ्या आठ वर्षांच्या विठ्ठल अशोक जगताप या बालकाचा दुर्दैवी मृत्यू झाल्याच्या घटनेने संपूर्ण पुंगळा गाव हादरले आहे. अपघातानंतर चालक वाहनासह फरार झाल्याने संतप्त ग्रामस्थांनी आक्रमक भूमिका घेत सुमारे तीन तास रास्ता रोको आंदोलन केले. या आंदोलनामुळे महामार्गावरील वाहतूक ठप्प झाली होती.ग्रामस्थांनी पोलीस प्रशासनास दिलेल्या निवेदनात फरार कुझर चालकाचा तातडीने शोध घेऊन त्याच्यावर कठोर कारवाई करण्याची मागणी केली आहे. तसेच नव्याने तयार करण्यात आलेल्या महामार्गावर आवश्यक रस्ता सुरक्षा उपाययोजना करण्यात आल्या नसल्याचा आरोप करत संबंधित रस्ता बांधकाम कंत्राटदार व निष्काळजीपणा करणाऱ्या संबंधित अधिकाऱ्यांची चौकशी करून कायदेशीर कारवाई करण्याची मागणी करण्यात आली आहे.

भरधाव कुझरची बालकाला धडक ;
घटनास्थळावरच मृत्यू
ग्रामस्थांच्या म्हणण्यानुसार, जितूरच्या दिशेने भरधाव वेगाने येणाऱ्या कुझर वाहनाने विठ्ठल अशोक जगताप या बालकाला जोरदार धडक दिली. धडक एवढी भीषण होती की बालक काही अंतरावर फेकला गेला आणि गंभीर जखमी होऊन त्याचा मृत्यू झाला. अपघातानंतर चालकाने घटनास्थळी न थांबता अंधाराचा फायदा घेत वाहनासह पलायन केल्याचा आरोप ग्रामस्थांनी केला आहे.या घटनेमुळे गावात संतापाचे वातावरण निर्माण झाले असून, ‘हिट अँड रन’ करणाऱ्या चालकाला तातडीने शोधून अटक करा, अशी मागणी जोर धरत आहे.

शाळेसमोरील महामार्गावर सुरक्षा उपाययोजना कुठे?
ग्रामस्थांनी उपस्थित केलेला आणखी गंभीर प्रश्न म्हणजे

शाळेसमोरून जाणाऱ्या महामार्गावर रस्ता सुरक्षेच्या आवश्यक उपाययोजना करण्यात आल्या आहेत का ?

ग्रामस्थांच्या आरोपानुसार, रस्त्यावर आवश्यक ठिकाणी स्पष्ट पांढरे पट्टे, झेब्रा क्रॉसिंग, वेगमर्यादा फलक, शाळा वस्ती क्षेत्राचे सूचना फलक, रेडियम रिफ्लेक्टर, बिलंकर, रंबल स्ट्रिप्स, कॅट आईज आदी सुरक्षाविषयक उपाययोजनांचा अभाव आहे. रात्रीच्या वेळी प्रकाशाची व्यवस्था नसल्याने नागरिकांच्या सुरक्षिततेचा प्रश्नही निर्माण झाला आहे.नव्याने तयार झालेल्या रस्त्यावर सुरक्षा व्यवस्था अपुरी का ठेवण्यात आली? रस्ता बांधकाम पूर्ण झाल्यानंतर सुरक्षा निकषांची तपासणी कोणी केली? संबंधित विभागाने रस्ता वाहतुकीसाठी सुरक्षित असल्याचे प्रमाणित केले का? असे अनेक सवाल ग्रामस्थांकडून उपस्थित केले जात आहेत.

तीन तास रास्ता रोको; प्रशासनाची धावपळ
विठ्ठलच्या मृत्यूच्या निषेधार्थ आणि विविध मागण्यांसाठी ग्रामस्थांनी महामार्गावर रास्ता रोको आंदोलन सुरू केले. सुमारे तीन तास आंदोलन सुरू राहिल्याने प्रशासनाची मोठी धावपळ उडाली. ग्रामस्थांनी आपल्या मागण्यांवर ठाम भूमिका घेत संबंधित चालकाचा शोध, रस्ता सुरक्षेच्या उपाययोजना आणि जबाबदार व्यक्तींवर कारवाईची मागणी केली.प्रशासनाच्या अधिकाऱ्यांनी आंदोलनस्थळी येऊन ग्रामस्थांशी चर्चा केली. यावेळी प्रशासनाकडून लेखी आश्वासन देण्यात आल्यानंतर

विद्यार्थ्यांच्या सर्जनशीलतेतून मातीत साकारले नंदीबैल आणि बाप्पा

अक्षराज : संतोष बांदूरकर
दि.१०, गोंडपिपरी : बैलपोळा सणाचे औचित्य साधून जनता विद्यालयात विद्यार्थ्यांसाठी पर्यावरणपूरक माती शिल्प स्पर्धेचे आयोजन करण्यात आले.

या स्पर्धेत विद्यार्थ्यांनी आपल्या कल्पकतेला आणि सर्जनशीलतेला मुक्त वाव देत मातीतून आकर्षक नंदीबैल आणि गणपती बाप्पाच्या सुंदर मूर्ती साकारल्या. विद्यार्थ्यांनी मातीला योग्य आकार देत त्यावर आकर्षक सजावट व रंगसंगती करून आपले कलाकौशल्य पणाला लावले. पर्यावरणपूरकतेचा संदेश देणाऱ्या या स्पर्धेत

विद्यार्थ्यांनी साकारलेल्या विविध मातीच्या मूर्तींनी सर्वांचे लक्ष वेधून घेतले. स्पर्धेचे परीक्षण प्रा. अतुल पिंपळकर, प्रा. ज्योती जीवतोडे आणि श्री. टिपले सर यांनी केले. प्राचार्य विकास कोकाटे यांच्या संकल्पनेतून तसेच संजय सोनुने यांच्या पुढाकारातून आयोजित करण्यात आलेल्या या स्पर्धेला विद्यार्थ्यांचा उत्स्फूर्त प्रतिसाद लाभला. स्पर्धेतील प्रत्येक सहभागी विद्यार्थ्याला भेटवस्तू देऊन प्रोत्साहित करण्यात आले. तसेच प्रथम, द्वितीय आणि तृतीय क्रमांक प्राप्त विद्यार्थ्यांना बक्षिसे व प्रमाणपत्र देऊन गौरविण्यात आले. कार्यक्रमाच्या आयोजनासाठी लाडे मंडम,

बेताल मंडम, बोडें मंडम, ठावरी सर, बोबडे सर आणि मोरे सर यांनी परिश्रम घेतले. कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन प्रा. संतोष बांदूरकर

यांनी केले. सर्व विद्यार्थ्यांना चॉकलेटचे वाटप करून आनंदी वातावरणात कार्यक्रमाला सांगता करण्यात आली.

आचार्य विनोबा भावे

थोर गांधीवादी नेते भूदान चळवळीचे प्रवर्तक आचार्य विनोबा भावे यांची आज जयंती. कोकणातील रायगड जिल्ह्यातील पेण तालुक्यातील गोगादे या छोट्या गावात ११ सप्टेंबर १८९५ रोजी त्यांचा जन्म झाला. त्यांचे मूळ नाव विनायक नरहर भावे असे होते. आचार्य ही त्यांना मिळालेली पदवी आहे. त्यांचे मूळ गाव सातारा जिल्ह्यातील वाई हे आहे. त्यांच्या अनेक पिढ्यांचे वास्तव्य वाई येथे होते. तिथे त्यांचे आजोबा आणि आईने त्यांच्यावर धर्मपरायणतेचे संस्कार केले. वाई मुक्कामी विनोबा भावे यांनी स्वामी केवलानंद सरस्वतीच्या चरणांशी उपनिषदे, ब्राह्मसुत्रे, शंकरभाष्ये व पतांजलीचे शिक्षण घेतले. पुढे नोकरीनिमित्त त्यांचे वडील बडोदा येथे गेले. तिथेच त्यांचे माध्यमिक व उच्च शिक्षण झाले. तिथे त्यांनी संस्कृत, फ्रेंच भाषेचा आणि इतर अनेक ग्रंथांचा अभ्यास केला. १९१६ साली महाविद्यालयीन इंटरची परीक्षा देण्यासाठी ते मुंबईला निघाले. पण वाटेतच सुरेस्स उतरून आई वडिलांना न कळवता ते वाराणसी येथे निघाले. त्यांना दोन गोष्टींचे आकर्षण होते हिमालय आणि बंगालचे सशस्त्र क्रांतिकारक. वाराणसी येथे हिंदू विश्वविद्यालयात त्यांनी महात्मा गांधींचे भाषण ऐकले आणि त्या भाषणाचा त्यांच्यावर खोल परिणाम झाला. हिमालयातील अध्यात्म आणि बंगालमधील क्रांती या दोन्हींच्या प्रेरणा त्यांना म हात्मा गांधींच्या उक्तीत आणि व्यक्तिमत्वात आढळल्या. ७ जून १९१६ रोजी कोरचब आश्रमात त्यांनी गांधीजींची भेट घेतली. या भेटीतच त्यांनी ब्रह्मचार्यांची शपथ घेतली आणि जीवनसाधनेस सुरवात केली. तिथे ते सूतकताई शिकले. १९२१ रोजी जमनालाल बजाज यांनी साबरमती आश्रमाची शाखा वर्ध्यास काढली तिचे संचालक म्हणून ८ एप्रिल १९२१ रोजी त्यांनी जबाबदारी स्वीकाली. भगवत गीतेचे सार त्यांनी अत्यंत सोप्या आणि रसाळ शैलीत गीताई आणि मधुकर या ग्रंथातुन मांडले. त्यांचे सर्वात मोठे कार्य म्हणजे भूदान चळवळ. मोठ्या जम ीनदारांकडून जमीन घेऊन त्यांनी त्या भूमिहीनांना दिल्या. भूदान आंदोलनासाठी त्यांनी देशभर यात्रा काढली. गिरिबांच्या कल्याणासाठी त्यांनी सर्वोदय योजना सुरू केली. १९३०-३२ च्या कायदेभंग चळवळीत कारावास भोगलेले विनोबा भावे महात्माजींच्या १९४० च्या वैयक्तिक सत्याग्रहाचे गांधींनी निवडलेले पहिले सत्याग्रही होते. १९५१ ते १९५३ हा भूदान यात्रेचा कालावधी वगळता सारे आयुष्य त्यांनी वर्ध्यांच्या पवनार आश्रमात काढले. भारत सरकारने त्यांना मरणोत्तर भारतरत्न पुरस्कार देऊन त्यांचा सन्मान केला. समाजाला मानव धर्माचे शिक्षण देणाऱ्या या सत्पुरुषाचे १५ नोव्हेंबर १९८२ रोजी निधन झाले। आचार्य विनोबा भावे यांना जयंतीदिनी विनम्र अभिवादन!

— **श्याम ठाणेदार**

भारतीय कृषी विद्यालय व आदर्श प्राथमिक शाळेत दहीहंदी साजरी

अक्षराज : दिवाकर घेर
दि.०८, नागपूर : गोपाल एज्युकेशन संस्था अंतर्गत भारतीय कृषी विद्यालय व आदर्श प्राथमिक शाळा नागपूर यांच्या संयुक्त विद्यमानाने शाळेमध्ये दहीहंदीचे आयोजन करण्यात आले होते. यामध्ये गोकुल कॉन्व्हेंट आणि प्रायमरी विभागाचे चिमुकले बालगोपाल व राधाची वेशभूषा साकारून सर्व विद्यार्थी नटूनथटून आले होते. तसेच वर्ग ५ ते १० च्या सर्व विद्यार्थ्यांनी दहीहंदी फोड स्पर्धेमध्ये सहभाग नोंदविला होता. प्रत्येक वर्गाची एक चमू याप्रमाणे भाग घेतला होता. सर्वीकडे ’हाथी घोडा पालखी, जय कन्हया लाल की’ अशा घोषणा विद्यार्थी देत होते. प्रथम गोपाल कृष्णच्या मूर्तीची पूजा करून दहीहंडीला सुरवात झाली. एकूण १२ चमूने भाग नोंदविला यामध्ये वर्ग १० वि चा चमू विजयी राहला.

भारतीय संस्कृतीचे महत्व आणि गोपाल काल्याचे महत्व शाळेच्या मुख्यध्यापिका अर्चना पन्नासे मॅडम यांनी आपल्या मनोगतातून व्यक्त केले. प्रायमरी मुख्याध्यपिका पेंदाम मॅडम व पर्यवेक्षक विनोद पवार यांच्या नेतृत्वात गिरी सर व अभिनिता कुंभारे मॅडम यांच्या पुढाकाराणे व ठाकरे मॅडम, बेलेकर सर, माटे मॅडम, बैलनारे मॅडम, डोईफोडे मॅडम, वडस्कर मॅडम, डायरे मॅडम व सर्व शिक्षक, शिक्षेकत्तर कर्मचारी यांच्या सहकायाने कार्यक्रम उत्साहात साजरा करण्यात आला.

वडिलधाच्या मंडळीचा सल्ला ऐकला म्हणून जीवनाचे सोने झाले

आजकाल कोणीही चांगल्या व्यक्तीचे आणि वडिलधाच्या मंडळीचे म्हणणे ऐकायला तयार नाही.अनेक संकटावर मात करून जीवनात यशाचे शिखर गाठलेली व्यक्ती त्यांचे अनुभव कथन करत असेल तर ते अनुभव ऐकणे इतरांसाठी नक्कीच फायद्याचे असते. एखादी चांगली व्यक्ती,चारित्र्यवान,नेक, निस्वार्थी,प्रामाणिक व्यक्ती आम्हाला चांगला सल्ला देत असेल तर आम्ही तो एकाग्रतेने ऐकला पाहिजे.निर्व्यसनी व्यक्ती व्यसन सोडायला सांगत असेल तर तात्काळ व्यसनाचा त्याग केला पाहिजे.उच्च पदावरील एखादी व्यक्ती जर एकाग्रतेने अभ्यास करण्याचा सल्ला देत असेल तर आपण अभ्यास केला पाहिजे.आईवडिलांनी सुट्टीच्या दिवशी शेतातील कामाला नेले तर आपण ते काम आवडीने करायला हवे. इतरांनी सांगितलेली प्रत्येक चांगली गोष्ट आपण एकाग्रतेने ऐकली पाहिजे.त्या चांगल्या गोष्टी,ते चांगले विचार आणि त्यांच्या चांगल्या सवयी आत्मसात केल्या पाहिजेत.तरच जीवन सार्थकी लागल्याचे समाधान मिळते.

आम्ही जेव्हा लहान होतो तेव्हा आजच्या एवढी मनोरंजनाची साधने उपलब्ध नव्हती.म्हणून रविवारी व इतर सुट्टीच्या दिवशी आम्ही सगळे सवंगडी वेगवेगळे मैदानी खेळ खेळायचो.खेळता खेळता आमची भांडणे व्हायची.तेव्हा आमची भांडणे सोडवायला म ाझी आजी यायची आणि ओरडून म्हणायची ,’सगळा रविवार सुट्टीत वाया घालवण्यापेक्षा थोडा अभ्यास केलास तर आफिसर होशील

की.या वाईट पोरांची संगत सोडून दे अन् थोडं शिक्षणावर लक्ष दे’.आजीचे म्हणणे मी ऐकले.शाळा न शिकणाऱ्या व अभ्यास न करणाऱ्या मुलांसोबत राहणे व त्यांच्या सोबत खेळणे मी लगेच सोडून दिले.तेव्हापासून माझी अभ्यासातील प्रगती व शिक्षणातील एकाग्रता वाढली.

वर्गातील एक हुशार विद्यार्थी म्हणून ओळखला जाऊ लागलो.

घरची आर्थिक परिस्थिती चांगली नव्हती.तरीही माझ्या आईवडिलांनी आम्हा भावंडांना शिक्षण शिकवण्याचा निर्णय घेतला होता.कुटुंबाचा खर्च व आमच्या शिक्षणाचा खर्च पुरवताना आई वडिलांची दमछाक होत होती.हे लक्षात घेऊन सुट्टीच्या दिवशी किंवा इतर दिवशी शाळा बुडवून आईसोबत शेत म जुरीच्या कामासाठी आम्ही जात होतो.शाळा बुडवल्यावर त्या दिवशीचा आमचा अभ्यास बुडायचा.आमचे शैक्षणिक नुकसान व्हायचे.हे लक्षात घेऊन आमच्या शिक्षकांनी आम्हाला शाळा न बुडवण्याचा सल्ला दिला. आम्ही तो ऐकला आणि फक्त रविवारी आम्ही आईसोबत कामाला जात असू.

त्यामुळे आमच्या शिक्षणातील खंड बंद झाला.आईवडिलांनी सांगितलेली प्रत्येक गोष्ट आम्ही ऐकली आहे.माझे वडील निर्व्यसनी होते आणि आम्ही पण निर्व्यसनी आहोत.शाळेत येता जाता जर आमच्या हातून काही चुकीचे कृत्ये घडले तर वडिलधारी मंडळी आम्हाला तबी देत असत,आमचे कान पिळत असत.

‘मारबत उत्सव’ – आपली विडंबना दडपण्याचा सत्ताधारी पक्षाचा प्रयत्न

प्रत्येक सणाची काही ना काही आख्यायिका असते आणि त्यातून विशिष्ट समुदायाला अथवा विशिष्ट शहराला एक अद्भूत ओळख मिळालेली असते. अशीच काहीशी ओळख मारबत उत्सवापासून नागपूरला मिळालेली आहे. नागपूरचा मारबत उत्सव हा महाराष्ट्रातील विदर्भ भागात पोळ्याच्या दुस-या दिवशी म्हणजेच तान्हा पोळ्याच्या दिवशी साजरा केला जाणारा एक अद्वितीय आणि ऐतिहासिक उत्सव आहे. ही सुमारे १४० ते १४४ वर्षे जुनी परंपरा आहे, जी प्रामुख्याने नागपूरातच साजरी केली जाते. याची सुरुवात १८८१-१८८५ च्या सुमारास त-हाणे तेली समाजाने केली. या उत्सवात पिवळी व काळी मारबत यांचे मोठे पुतळे तयार करून त्यांची मिरवणूक काढली जाते. कृष्णाला मारण्यासाठी आलेल्या पुतना मावशीचे प्रतीक म्हणून ‘काळी मारबत’ तर लोकांचे रक्षण करणा-या शक्तीचे प्रतीक म्हणून ‘पिवळी मारबत’ मानली जाते. समाजातील वाईट चालीरीती, अधंशद्धा, रोगराई, महागाई

महत्त्व

मैत्रीणीकॉन्हेटमधल्या गावा आल्या सगळ्या शिवारा सुखे हुंदडल्या झाल्या मना मोकळ्या

शहरामधले बेगडीपण गं क्षणार्धात विसरल्या माखू द्या कपडेधुळीने गवतातछान पसरल्या

श्वास घ्याया शिकल्या शुद्ध हवेत शहारल्या अनवणी पाय मातीत फुलकाट्या विहारल्या

जितराब न कुटुंब असे जाणे ढवळ्यापोवळ्या ऋण अमूल्य निसर्गाचे भावले मना कोवळ्या

दूर ठेवी नखरे डायटचे मनसोक्त पुरणपोळ्या बैलांना आनंदे भरवता आणे रंगत बैल पोळ्या

आधुनिक नव शेतकरी तरीभावना ना वेगळ्या बैल बंधु साठी भोळ्या घासअडकला गं गळ्या

— **हेमंत मुसरीफ, पुणे ९७३०३०६९९६**

आणि अनिष्ट प्रवृत्ती दूर जाव्यात यासाठी इडा-पीडा घेऊन जा गे मारबत असा नारा देत हा उत्सव साजरा होतो. एकूणच इडा-पीडाचे निरोपण होते. मारबतीच्या बरोबरीने चालू घडामोडी, राजकीय विडंबन आणि सामाजिक सम स्यांवर भाष्य करणारे ‘बडय्या’ नावाचे पुतळेही मिरवणुकीत रंगेत फिरवले जातात आणि शेवटी त्यांचे दहन केले जाते.

रसाळ संत्री, झिरो माईल, दीक्षाभूमी आणि वाघ अशी शहराची ओळख सांगणारी अनेक वैशिष्ट्ये डोळ्यासमोर येतात. मात्र नागपूरच्या सांस्कृतिक ओळखीचा अनोखा भाग म्हणजे मारबत-बडयांची मिरवणूक. धार्मिक आणि सांस्कृतिक मिरवणुका देशभरात पाहायला मिळतात. म ात्र वाईट प्रवृत्ती, सामाजिक अनिष्ट रूढी-परंपरा तसेच ब्रिटिश सत्तेविरोधातील भावना प्रतीकात्मक पद्धतीनं व्यक्त करणारा मारबत उत्सव नागपूरच्या सांस्कृतिक इतिहासात विशेष स्थान राखतो. राज्यविकास पर्यटन मंडळाने मान्यता दिलेल्या नागपूर शहराने वर्षानुवर्षे मारबत मिरवण्याची परंपरा जपली आहे आणि त्यामुळे संपूर्ण देशातील मारबत मिरवणुकीच्या वेगळेपणासाठी नागपूर हे शहर ओळखले जाते. मारबत उत्सव म्हणजे नागपूर शहराला लाभलेला ऐतिहासिक वारसा. नागपूरमध्ये दरवर्षी बैल पोळ्याच्या दुस-या दिवशी पिवळी व काळी मारबत तसेच बडयाची भव्य मिरवणूक धूमधडाक्यात काढली जाते. काळ्या म ारबतीची सुरुवात १८८० मध्ये, तर पिवळ्या मारबतीची सुरुवात १८८४ मध्ये झाली होती. देशविदेशात चर्चा व वेगळी ओळख मिळालेल्या या उत्सवाला जवळपास १४० वर्षांची परंपरा लाभली आहे. संपूर्ण देशात हा उत्सव फक्त नागपूरातच साजरा केला जातो. कोरोना अपवाद वगळता यात कधीच खंड पडला नाही. १८९७ मधील अगदी प्लेगची साथ आणि १९२७ मध्ये दों सुरू असतानाही हा उत्सव कुठल्याही अडथळ्याविना पार पाडल्या गेला. या अभिनव प्रथेच्या माध्यमातून वर्षभर देशात घडलेल्या चांगल्या-वाईट घटनांवर भाष्य करणारे बडगे (मोठे पुतळे) तयार केले जातात. या वैशिष्ट्यांमुळे शहरातीलच नव्हे तर आजूबाजूच्या राज्यांमधून लाखो नागरिक मारबत मिरवणूक बघण्यासाठी आकर्तून येत असतात आणि या उत्सवाचा आनंद घेतात. पिवळ्या म ारबतीसोबतच काळ्या मारबतीलाही ऐतिहासिक पार्श्वभूमी आहे. श्री देवस्थान पंच कमिटीतर्फे गेल्या १३५ वर्षांपासून इतवारीस्थित नेहरू पुतळ्यापासून काळ्या मारबतीची मिरवणूक काढली जाते. सगळ्यात पूर्वी अप्पाजी मराठे काळ्या मारबतीचा उत्सव साजरा करत असत. स्वातंत्र्यपूर्व काळात भारतावर इंग्रजांचं राज्य होतं. त्यांच्याकडून होत असलेल्या जुलमी कारनाम्यांनी जनता त्रस्त होती.

आम्ही त्यांचे म्हणणे गुपचुप ऐकून घेत होतो. आजकाल असे वातावरण गावात कुठेच दिसत नाही.

सहावी वर्गात असताना स्वातंत्र्यसैनिक कालिदासराव देशपांडे व गणेशराव गुळवे गुरुजी यांनी अवांतर वाचन करण्याचा सल्ला दिला होता.तो सल्ला माझ्यासाठी लाखमोलाचा ठरला. तेव्हापासून अवांतर वाचनाची गोडी कायम आहे आणि आता बऱ्यापैकी लेखनकला अवगत झाली आहे. समाजात आणि मित्र परिवारात लेखक व कवी म्हणून माझी नवीन ओळख निर्माण झाली आहे.

एम.एस्सी.ही पदविका प्रथमश्रेणीत उत्तीर्ण झाल्यानंतर बीजे व एमजे हे दोन अभ्यासक्रम पूर्ण करून पत्रकारिता क्षेत्रात जाण्याचा मी निर्णय घेतला होता.

परंतु माझे बंधू प्रा.राजेंद्र गुळवे यांनी मला बी.एड्.करण्याचा सल्ला दिला होता.भावनेला लगाम घालून मी माझा निर्णय बदलला आणि बी.एड्.करण्याचा निर्णय घेतला.माझ्या सुदैवाने पुणे येथील सदाशिव पेठेतील टिळक शिक्षण कॉलेजमध्ये माझा बी.एड्.चा प्रवेश निश्चित झाला.बी.एड्.पूर्ण झाल्यावर केवळ गुणवत्तेच्या जोरावर मला सरकारी शाळेत गणित विषयाच्या माध्यमिक शिक्षकाची नोकरी मिळाली. गणित विषयाचा उत्कृष्ट शिक्षक, कर्तव्यदक्ष गुणवंत शिक्षक म्हणून शासनाचे व अनेक सामाजिक संघटनांचे आदर्श शिक्षक पुरस्कार मिळाले.आणि आज रोजी मुख्याध्यापक पदावर कार्य करण्याची संधी मिळाली आहे.

आज रोजी माझ्या शिक्षकी पेशाला २३ वर्षे पूर्ण झाली आहेत.माझे अनेक विद्यार्थी क्लासवन अधिकारी,डॉक्टर,इंजिनिअर, न्यायाधिश,वकील,प्राध्यापक व इतर विविध पदांवर सन्मानाने नोकरी करत आहेत.आज रोजी माझा विद्यार्थी परिवार व मित्र परिवार फार मोठा आहे.

माझा मोठा मुलगा दिनेश याचा वैद्यकीय शिक्षणासाठी शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालयात प्रवेश निश्चित झाला आहे.

आईवडिलांनी आम्हाला शिकवले व आम्ही त्यांचा विश्वास सार्थ ठरवला. नातेवाईकांनी,शिक्षकांनी व इतर हितचिंतकांनी ज्या ज्या वेळी योग्य सल्ला दिला तो मी ऐकला. म्हणून आज जीवनाचे सोने झाल्याचे सम ाधान मिळत आहे.खंत एकाच गोष्टीची वाटते की सध्याच्या काळातील काही विद्यार्थी, नात्यातील काही तरूण मुले मुली त्यांच्या आईवडिलांचे,नातेवाईकांचे व शिक्षकांचे म्हणणे व त्यांचा सल्ला अजिबात ऐकत नाहीत,मनावर घेत नाहीत.म्हणून ते जीवनात स्थीर नाहीत व चांगल्या प्रकारे शिक्षण शिकत नाहीत .त्यांनी त्यांच्या नातेवाईकांचा,शिक्षकांचा

व वडिलधाच्या मंडळीचा सल्ला ऐकून चांगल्या गोष्टी आत्मसात कराव्यात. जीवन सुधारण्याची संधी पुन्हा पुन्हा मिळत नाही हे लक्षात घ्यावे.

— **बबन दामोदर गुळवे**
उमरगा कोर्ट ता.अहमदपूर
जि.लतार मो.९७३०९३९७३२.

भूमिका मिरवणूक गेल्यानंतर रस्ते स्वच्छ करण्याची होती. परंतु यंदा महापौर नीता ठाकरे यांच्या नेतृत्वात सध्या म हापालिकेकडून मारबत महोत्सवाची जोरदार तयारी सुरू आहे. महापालिकेच्या स्थायी समिती सभापती शिवानी दाणी यांनी अर्थसंकल्पात या महोत्सवासाठी २ कोटींची तरतूद केली आहे. हा नागरिकांचा उत्सव असल्याने यात नागरिकांच्या सहभागासाठी महापालिकेला प्रयत्न करावे लागणार नाही. परंतु महापालिकेने या महोत्सवासाठी केंद्रातील मंत्री, देशातील व्यक्तिविशेषच नव्हे तर परदेशातील भारतीयांनाही बोलावण्याचा निर्धार केला असून निमंत्रण दिले जात आहे. आता या महोत्सवाच्या निमंत्रणाला केंद्रीय स्तरावरील नेते, परदेशी पाहुणे किती प्रतिसाद देतात, यावर महापालिकेचे यश अवलंबून राहणार असल्याचे उत्सव समितीतील काहींनी नमूद केले. त्याम ुळे महापालिकेला या डावपेचात यश मिळेल का याकडे डोळस नजरेने पाहिल्या जाईल.

१४५ वर्षांची परंपरा असलेल्या मारबत महोत्सवाला प्रथमच महापालिकेने आपल्या हातात घेतले. परंतु यापूर्वी असा प्रयत्न महाराष्ट्र पर्यटन विकास महामंडळाने (एमटीडीसी) ने २०१३-१४ मध्ये महोत्सवाला प्रोत्साहन देण्यास सुरुवात केली होती. नागपूरची ही अनोखी संस्कृती देशातील व जगातील पर्यटकांपर्यंत पोहोचावी यासाठी महामंडळाने मारबत महोत्सवाला पर्यटनाच्या नकाशावर स्थान दिले होते. एमटीडीसीने त्यावेळी शहरात केवळ काही बॅनर लावले. मारबत निघते त्या भागात एक मंडप टाकला. एवढाच तोंडदिखाऊपणा एमटीडीसीने त्यावेळी केला. त्यामुळे अनेकांनी नाराजी व्यक्त केली. मुळात मारबत महोत्सव समितीला महामंडळाचा काहीही फायदा झाला नाही. त्यानंतर एमटीडीसीने मारबत महोत्सवाचे कधीही नाव काढले नाही. समाजातील अनिष्ट प्रथा नष्ट करण्याच्या उद्देशाने बैल पोळ्याच्या दुस-या दिवशी मारबत मिरवणूक काढण्यात येते. कृष्णाला मारण्यासाठी आलेली पुतना मावशीचे प्रतीक म्हणून काळी मारबत, तर पिवळी मारबत लोकांचे रक्षण करते, अशी आख्यायिका आहे. १८८५ मध्ये तराणे तेली समाजाच्या लोकांनी जागनाथ बुधवारी परिसरात पिवळी मारबत उत्सव समितीची स्थापना करून इंग्रजांच्या दडपशाही आणि अत्याचारविरुद्ध पिवळी चळवळ सुरू केली. आता मात्र समाजातील सर्व संकटे, रोगराई आणि वाईट प्रवृत्ती दूर पळव्यात व चांगल्या विचारांचे स्वागत व्हावे यासाठी मारबतीची मिरवणूक काढली जाते. बडय्या हा दरवर्षीच्या चालू घडामोडी, महागाई, भ्रष्टाचार किंवा सामाजिक वाईट प्रवृत्तींचे प्रतीक म्हणून तयार केला जातो. त्याला समाजसुधारणेचे व राजकीय विडंबनाच्या फलकाची जोड असते.

परंपरेनुसार माझे मारबताकडे एवढेच साकडे आहे की, जे नालायक आणि केवळ आपलाच स्वार्थ पाहणारे मंत्री, खासदार, आमदार, अधिकारी, कर्मचारी आणि गाव पातळीवरील लायकी नसलेले, आपलाच फायदा साध्य करणारे आणि लिडरगिरी दाखविणा-या लिडर्सना मारबत घेऊन जावे. बाय चॉन्स त्यांच्या आधी मीच गेलो, तर त्यांच्या उरावर बसल्याशिवाय राहणार नाही एवढे मात्र निश्चित..!

सुनील शिरपुरे, कमळवेळी, यवतमाळ
भ्रमणध्वनी-७४९८८८५०६१

